

CÉLOK ÉS FELADATOK

Az ének-zene a szavak fölött „hangzó nyelv” élményével és az aktív zenei tevékenységekkel hat az érzelmekre, az emberi lélekre. A zenei nevelés középpontjában a zenei élmény áll, mely az élet minden mozzanatát tartalmassá, gazdagabbá teszi. Cél a zene megszerettetése, a zenei kifejezőeszközök megismertetése révén olyan motivációk kialakítása, melyek lehetővé teszik a tanulók aktív részvételét a zenei kommunikációban. A zenei nevelés sajátos eszközei a zene megértésén, befogadásán és reprodukálásán keresztül lehetőséget teremtenek a harmonikus személyiség kibontakozásához. Kiemelkedően fontos a zenei ízlésformálás, a zenei ítélőképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerését és elfogadását, a kritikai képesség kialakulását. A zeneirodalom alkotásainak megismerésén keresztül más művészeti ágakkal és műveltségi területekkel is kapcsolat teremthető. A nemzeti kultúránk részét képező magyar népzene és műzene megismerése igen fontos a nemzeti identitás megőrzésében. Zenei hagyományaink, az európai zenekultúra alkotásainak tanulmányozása és a távoli kontinensek zenei nyelvének megismerése együttesen segíti a tanulókat zenei világgépük kialakításában.

ÉVES ÓRASZÁM

1. évfolyam	37 óra	heti 1 óra
2. évfolyam	37 óra	heti 1 óra
3. évfolyam	37 óra	heti 1 óra
4. évfolyam	37 óra	heti 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK

1. Zenei alkotóképesség

1/1. Interpretáció

A zenének sokféle funkciója létezik, melyben a megismerő, a szórakoztató, a gyógyító, a preventív szerep éppúgy megtalálható, mint a szocializáló. Ezért az éneklési készség fejlesztésekor nem csak az életkornak megfelelő éneklés technikai képzésére, az éneklési kultúra kialakítására, az élményekből fakadó aktív zenélési kedv felkeltésére, továbbfejlesztésére kell hangsúlyt fektetni, hanem az értelmi, érzelmi kifejezés gazdagságára, az éneklés vagy éppen a gyermekjáték, a tánc, a hangszerjátékozás személyiségépítő, teljes embert nevelő, közösségépítő, katartikus élményt is magában rejtő funkciójára, valamint az éneklés egészségfejlesztő funkciójára is.

Az előzőek miatt az 1–4. évfolyamon a következők a feladatok:

- ♪ A dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatása, az éneklési öröm felkeltése.
- ♪ Egységes hangzás kialakítása a csoportos énekléskor, a kiscsoportos és az egyéni éneklés fejlesztése.
- ♪ A tanult gyermek- és játékdalok mozgással kísért csoportos előadása.
- ♪ A népzenei dalanyag többnyire hallás utáni megtanítása.
- ♪ Népszokások megismertetése, dramatizált előadása akár bábos megjelenítéssel vagy mozgással, tánccal is.
- ♪ Életkornak megfelelő műdalok megszólaltatása zeneileg megfelelő előadással.
- ♪ Felkészítés az ünnepekre a hangszerrel tanuló diákok bevonásával is.

1/2. Improvizáció

A zenei alkotás, az improvizáció feltételezi a személyiség nyitottságát, fejleszti a zenei fantáziát. Alapját képezik a már megismert ritmikai, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek. A kreatív játékok a zene belső lényegének megértésén túl segítenek az oldott, örömteli muzsikálásban.

Az 1–4. évfolyamon különösen fontos:

- ♪ A zenei fantázia fejlesztése, mozgósítása, énekes szabad rögtönzések bevezetése.
- ♪ A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének kialakítása a tanult tempók és dinamikák, egyszerű zenei szerkezetek (kérdés-felelet játékok), valamint az eltérő karakterek felhasználásával.
- ♪ Mozgásos improvizáció szervezése a fantázia szabadságával.

2. Megismerő- és befogadóképességek

2/1. Zenehallgatás

A zenehallgatás értelmi és érzelmi erőket mozgósít, és hozzájárul a személyiség belső harmóniájához. A fejlesztés során kialakuló értékrend lehetővé teszi a művészi értékek felismerését, a kritikai gondolkodást és az ízlés formálódását. A zenehallgatásban fontos az összefüggések megragadása, a morális, erkölcsi tartalmak felismerése, a zenei élmény átélése.

Az 1–4. évfolyam sajátos feladatai:

- ♪ A csend, a zaj, a zörejek elkülönítése.
- ♪ Az emberi hang színeinek és a hangszerek hangszínének megismertetése, megkülönböztetése vizuálisan is.
- ♪ Tanult dalok felismertetése vokális vagy hangszeres feldolgozásokban.
- ♪ Cselekményes zenék bemutatása, tartalmuk szóbeli vagy egyéb társművészetekből kölcsönzött eszközzel való kifejtése.
- ♪ Életkornak megfelelő zenetörténeti korokból válogatott nép és műzenei szemelvények bemutatása.
- ♪ Az emocionális érzékenység kifejlesztése.
- ♪ Ösztönzés önálló kérdésfeltevésre az ismeretlen zeneművek kapcsán.
- ♪ A nép – és műzenékhez, a nemzeti hagyományokhoz kapcsolódva ország -, hon- és népismeret, valamint a közös európai kulturális értékek megismertetése.

2/2. Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallásfejlesztés célja, hogy aktivizálja az emlékezetet, a zenei képzeletet és a gondolati tevékenységeket. A zenei hallásképzés eredményeként eljuthatunk az önálló zenei gondolkodás kifejlődéséig, mely magában rejti az összehasonlítást, a viszonyítást, a sorszerkezet és a rövid zenei formák felismerését, az absztrakciót, az analízist, a szintetizálást, és a fogalomalkotást.

A hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata a zenei művelési képességek alapja. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismerete, a belső hallás fejlesztése teremti meg. A zenei élményből kiinduló elvonatkoztatás a ritmikai és a dallami elemek megismerését, felismerését és csoportos megszólaltatását szolgálja.

Az 1–4. évfolyamon az alapritmusok, ütemfajták és dallammotívumok felismertetése, olvasása és lejegyzése tanári segítséggel.

- ♪ A ritmushangszerek megismertetése, használata, a ritmikai többszólamúság megalapozása.
- ♪ A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése mozgással, tánccal, kreatív játékokkal.
- ♪ Hangnevek meghatározása a vonalrendszerben a relatív szolmizáció alapján.
- ♪ Feladat a hang tulajdonságainak megfigyeltetése. A hangmagasság, a hangerő, a hangszín iránti érzékenység fejlesztése. (Ezzel a hangközhallás megalapozása.)
- ♪ A többszólamúság készségének megalapozása
- ♪ A hallás utáni éneklés képességének kialakítása.

- ♪ A tanult dallamok felismerési képességének kialakítása.
- ♪ A belső hallás képességének a megalapozása.
- ♪ A zenei karakterek elkülönítése, motorikus megjelenítése
- ♪ A dalok szerkezetének hallás utáni megfigyeltetése és felismertetése.

ESZKÖZÖK, FELTÉTELEK

Pedagógiai művek

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály: Énekeljünk tisztán

Ötfokú zene I– II. kötet

Auditív információhordozók

Süss fel, nap! Ének-zenei hanganyag 1-4. o.

Zenehallgatás az ált. isk. 1-2. oszt. számára

Apáczai Kiadó: Daloskönyvem CD 1-4. o.

Manipulációs eszközök

Hangjegytábla

Dallamkirakó

Ritmus- és kottaolvasó-készlet

Ritmuskártyák

Hangoszlop

Ritmushangszerek (triangulum, kisdob, réztányér)

Metronóm

Metallofon

Egyéb eszközök

Lemezjátszó

Magnetofon

Tanulást, tanítást segítő kiadványok

Apáczai Kiadó:

Süle Ferenc: Első daloskönyvem 1.o.

Fekete Andrea: Ének-zene mf. 1-2.o.

Süle Ferenc: Második daloskönyvem 2.o.

Albertné B. Márta: Harmadik daloskönyvem 3.o.

Albertné B. Márta: Negyedik daloskönyvem 4.o.

Nemzeti Tankönyvkiadó:

Lantos-Lukin: Ének-zene 1.o.

Lantos-Lukin: Ének-zene 2.o.

Lantos-Lukin: Ének-zene 3.o.

Tegzes György: Ének-zene 4.o.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az 1–4. évfolyamon a tanulási folyamat minden egyes szakaszában elsődlegesen a fejlesztő értékelés módjait alkalmazzuk.

1. évfolyam

Az a cél, hogy a kisiskolás örömmel, szívesen énekeljen, nyitott legyen a zenei élmények befogadására. A tanulási folyamat során csak szóbeli értékeléssel, biztatással és dicsérettel minősítjük a tanulók tudását. Félévkor és év végén szöveges értékelést kapnak

2-4. évfolyam

Az értékelés és a minősítés alapja a megfogalmazott követelményrendszer. Egyéni és közösségi teljesítményeket egyaránt értékelünk. A tanulási folyamatban a fejlesztő értékelés dominál. Év közben a minősítés osztályzattal történik. 2-3. évfolyamon félévkor és év végén szöveges értékelést kapnak a tanulók. A 4. évfolyamon félévkor szöveges értékeléssel, év végén osztályzattal történik a minősítés.

1. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: **37 óra**

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Magyar népi mondókák. Népi gyermekjátékok. Kis hangterjedelmű magyar népdalok. Az ünnepkörök dalai (Mikulás, Lucázás, karácsony, március 15. anyák napja). Művészi értékű komponált gyermekdalok (pl.: gyermek és környezete a természeti és emberi környezet témákban).</p> <p>Improvizáció <i>Dallammodellként:</i> tanult mondókák, gyermekversek, énekes játékok; tanult dallami elemek.</p> <p>Zenehallgatás Tárgyi, környezeti zajok, zörejek.</p> <p><i>A hangszínhallás fejlesztése</i> Énekes anyaghoz kapcsolódó vokális és hangszeres feldolgozások. Tanult magyar népzenei anyag eredeti felvételen. Karakterdarabok.</p>	<p>Dalos játékok előadása. Népi- és nemzeti hagyományok megismerése Éneklés szöveggel emlékezetből. Ismert dallami fordulatok kézjeles éneklése tanári irányítással. Dalok, mondókák ritmusának meghatározása. Megfelelő tempóválasztás, tempótartás. Helyes testtartás, levegővétel alkalmazása. Megadott hangmagasság (kezdőhang) felismerése, átvétele.</p> <p>– Énekes és ritmikus variációs játék elemi ritmusértékek felhasználásával. – Énekes párbeszéd-visszhangjáték (névéneklés). Ritmus és dallamotívum variálása.</p> <p>Dinamikai ellentétpárok (halk-hangos) megkülönböztetése. 1-2 perces zenei bemutatás (ismert gyermekdal feldolgozásának) figyelemmel kísérése. Alapvető tempókülönbségek (gyors-lassú) összehasonlítása.</p> <p>– Emberi hangfajta hallás utáni megkülönböztetése (gyermek, női, férfi). – Hangszerek felismerése hangzás alapján (ritmushangszerek, metallofon, fúvolya, zongora, hegedű). Zenei karakterek hallás utáni megfigyelése.</p>

Zenei hallás és kottaismeret

Dallami elemek: magas-mély képzet, pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (szó-mi, lá-szó-mi).

Ritmikai elemek: egyenletes lüktetés, motívumhangsúly-ütemszúly, kettes ütem, elemi ritmusértékek (negyedhang és szünetjelek, páros nyolcad), a ritmusvisszhang-felelgetős, az ütemvonal, a záróvonal, az ismétlőjel.

A vonalrendszer ismerete, tanult pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (kézjel, betűkotta, hangjegy) elhelyezése vonalrendszerben.

Az első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbfejlesztéshez feltételt, az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti. Ebből kiindulva mindenki szabadon döntheti el, hogy mennyi anyagot dolgoz fel az első osztály folyamán.

2. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Népi mondókák. Népi gyermekjátékdalok, népszokások. Magyar dalok és rokon népek dalai. Nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai. Az ünnepkörök dalai (újesztendő, farsang, húsvét, iskolai ünnepek). Műdalok (az életkornak megfelelően válogatva).</p> <p>Improvizáció Dallammodellként: Magyar gyermekdalok. Népzenei-műzenei énekes anyag. Olvasógyakorlatok.</p> <p>Zenehallgatás Az ünnepkörökhöz tartozó, életkorhoz igazodó szemelvények (vokális-hangszeres). A magyar, a tanult kisebbségi és a rokon népek népzenei felvételei. Gyermekdalok és magyar népzene feldolgozásokban. Cselekményes zenék.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Ritmikai elemek:</i> félértékű ritmus- és szünetjel; ritmusosztinato, ritmuskánon; ritmushangszerek. <i>Dallami elemek:</i> pentaton dallamhangok (lá-szó-mi, ré-dó-lá).</p>	<p>Népi gyermekjátékok, népszokások előadása Éneklés osztinatóval. Ritmuskánonok megszólaltatása csoportos osztásban. Zenei hangsúlyok kifejezése az énekes előadásban. Pentaton dallamok éneklése, tanulása kézjegyről. Dallamváltozatok felismerése hallás után.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmusosztinato szerkesztése, előadása; – Ritmusfelelgetős; – Ritmuskíséret rögtönzése (kötött, pl. osztinato, ill. szabad); – Irányított improvizáció a zenei kérdés-felelet formájára. - Gyermekjátékok lépésmotívumainak szabad variálása <p>Újabb zenei együttesek felismerése hangzás alapján (gyermekkar; vonós- és fúvószenekar; hegedű, fuvola, fagott). Különböző karakterek, hangmagasságok hallás utáni megfigyelése. Egyszerű zenei kérdés-felelet motívumpár hallás utáni felismerése. A nép – és műzenéhez a nemzeti hagyományokhoz kapcsolódva ország-, hon- és népismeret, valamint közös európai kulturális értékek megismerése.</p> <p>Újjonnan belépő pentaton dallamhangok (kézjel, betűkotta, hangjegy). Első alsó pótvonál. Pentaton hangkészlet elhelyezése különböző magasságokban az öt vonalon. Olvasógyakorlatok.</p>

A TOVÁBBFEJLESZTÉS ALAPJAI 2. OSZTÁLY VÉGÉN

20 magyar népi mondóka, népi játék, népdal, mődal csoportos éneklése emlékezetből. Kifejező éneklés. Egyenletes lőktetéshez alkalmazkodó éneklés, járás.

Dallammotívumok csoportos éneklése szolmizációs kézjelről.

Együtmőködés csoportos éneklésben, népi játékban. Gyermekdalokhoz tartozó játékok ismerete. Tanult népszokások ismerete.

Saját név megjelenítése (ritmussal és dallammal).

Vokális és hangszeres hangszínek felismerése.

Vonós és fűvós hangszerek hangszínének megkülönböztetése egymástól.

A tanult ritmusértékek (negyed, negyed szőnet, páros nyolcad, fél érték és szőnetjele) felismerése és megszólaltatása ritmusképről.

Vonalrendszer ismerete.

3. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Gyermekdalok és népdalok. Népi gyermekjátékok <i>Párválasztó, párcserélő:</i> Hajlik a meggyfa levele, Most viszik, most viszik, Cickom, cickom, Éva szívem, Járok egyedül, Szántottam gyöpöt, Járok egyedül, <i>Fogyó-gyarapodó:</i> Itt ül egy kis kosárba, Kis kertem uborka <i>Párosító:</i> Csipkefa bimbója, Tavaszi szél <i>Bújó-vonuló:</i> Jöjj által, jöjj által. <i>Szerepjátszó:</i> Volt nekem egy kecském, Készen áll már a híd, A faragószék nótája. Megismerni a kanászt, Hopp Juliska, Szegénylegény vagyok én, Szélről legeljetelek, Két szál pünkösdi rózsa, A tokaji szőlőhegyen, Ettem szőlőt, Házasodik a tücsök, <i>Alkalmi és jeles napok dalai:</i> Sej a mi lobogónkat, Serkenj fel kegyes nép, Már megjöttünk ez helyre, A kis Jézus aranyalma, <i>Más népek dalai:</i> Menetel az ezred, Készen áll már a híd, Áll egy ifjú, Egy boszorka van, Pál Kata Péter, Kakukk, Ég a város. <i>Műdalok:</i> Kodály–Weöres: Pörcös pogácsa, Fut a kicsi kordé, Árnyék ül a falu dombján, Mondok egyet Elemér, Jön a tavasz, megy a tél, Eresz alól, De jó a dió A tanult dalok közül a kánonéneklésre alkalmas dalok közös éneklése dallambújtatással is. Felkészülés könnyű kétszólamú dalok előadására.</p> <p>Improvizáció: Kodály Z.: Ötfokú I. és 333. olvasógyakorlatai, a tanult gyermek, játék és népdalok, műdalok</p>	<p>A gyermekdalok és népdalok, valamint más népek gyermekdalainak a szöveghez igazodó hangulatos előadása. Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok, a helyes artikuláció gyakorlása. Az éneklési készség fejlesztése a kvart-, kvint- és szeptimugrás gyakorlásával. Daléneklés tisztán, pontos ritmusban a c'-d'' hangok közötti magasságban. Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal. Alkalmazkodó ritmus, tempó giusto, parlando szerinti népdaléneklés.</p> <p>Tudjon az osztály kánonokat és könnyű kétszólamú dalokat énekelni. Legato éneklés.</p> <p>Dalfelismerés a jellemző motívumról, lejegyzés önállóan a közös előkészület után.</p> <p>Pentaton dallamfordulatok éneklése, felismerése. Az olvasógyakorlatokból pentaton fordulatok gyakorlása, éneklése tanítói segítséggel. Pentachord és hexachord hangkészlet (<i>dó-hexachord, lá-pentachord</i>). Kvart-, kvint- és szeptimugrás ismert dallamfordulatokban.</p> <p>Azonos dallamhoz különböző befejezés rögtönzése. Ritmus és dallamvariációk szerkesztése (szaporítás – rikítás). Ismert mondóka, dallamelőadása különböző tempóval, dinamikával. Ismert dalok hiányzó részleteinek kiegészítése dallammal. Ének, mozgás, beszéd összekapcsolása játék közben.</p>

Zenehallgatás

A természet hangjai: eső, patak, vihar, tűz (kicsi, közepes, nagy)

Indulók: Erkel Ferenc: Hunyadi László (részlet)

Id. J. Strauss: Radetzky-induló

Gorrieri F.: MÁV-induló

Egryssy B.: Klapka-induló (részlet)

A trombita hangjának megfigyelésére: trombitajelek (ébresztő, riadó)

A kürt hangjának megfigyelésére:

C. M. Weber: A bűvös vadász (részlet)

Csajkovszkij: VI. szimf. (részlet)

A. Vivaldi: Négy évszak. Az ősz

II. tétel (részlet)

C. Debussy: Gyermekkuckó. A néger baba tánca (részlet)

Bárdos L.: Tücsöklakodalom

W. A. Mozart: Kis éji zene. IV. tétel.

Rondó (részlet)

O. Lassus: Visszhang

Fenyvesi B. – Györe I.: Adventi ének (részlet)

Lakner T. – Csorba Gy.: Csörög a fagyos föld (részlet)

M. P. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei.

Baba Jaga kunyhója (részlet)

Saint-Saëns: Az állatok farsangja. Kenguruk

A. Vivaldi: Négy évszak. A tavasz.

I. tétel (részlet)

Zenei hallás és kottaismeret

Dallami elemek:

– A leggyakoribb pentaton fordulatok felismerése és lejegyzése.

– A zenei írás-olvasás elemeinek megszilárdítása a pentaton hangkészleten belül.

– Dalrészletek reprodukciója, elemzése.

– Új dallamhangok (*felső dó, alsó szó*) megismertetése, dallamosztinató megszólaltatása.

– A magyar népdalok sorszerkezete.

– A formaérvék fejlesztése az azonos, a hasonló, az eltérő megkülönböztetésével a relatív szolmizáció alapján.

A tempó és dinamika különbségeinek megfigyelése a természet zajain, zenei alkotásokban.

Hangulatok, előadásmódok (pl. parlando), karakterisztikus elemek megállapítása.

Tartalom és zenei kifejezőeszközök összefüggéseinek megfigyelése a cselekményes zenék hallgatásakor. Különböző zenei karakterek megfigyelése a zenében. Az induló tempó megismerése. A fúvószenekar, a trombita, a kürt, az üstdob hangszínének megfigyelése. A női kar, a férfikar és a vegyes kar hangzásának megfigyelése. A legato és a staccato előadásmód megfigyelése.

A nép – és műzenékhez a nemzeti hagyományokhoz kapcsolódva ország-, hon- és népismeret, valamint közös európai kulturális értékek megismerése.

Kodály Z.: Ötfokú I. és 333 Olvasógyakorlat.

A dalanyagban szereplő magyar gyermekjátékok, népdalok, műdalok.

Tanult dalok utószolmizálása.

<ul style="list-style-type: none"> – A <i>felső dó</i> és az <i>alsó szó</i> megfigyelése, elhelyezése a hangsorban és az ötvonalas rendszerben. – Ismert dalok motívumainak lejegyzése. – A zenei kérdés-felelet jellegzetességei. – Zenei kérdésre felelet egyszerű dallamfordulatokkal. <p><i>Ritmikai elemek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egész értékű hangnak és szünetjelének megismerése. Önálló nyolcadhang és szünetjele (dalokban és versekben). – Egész értékű kotta és szünete. – A négyes ütem és ritmusértékeinek megismerése. A szinkópa lüktetésének érzékeltetése. A lejegyzés és hangoztatás gyakorlása. – Ritmuskíséret az ismert dalokhoz, ritmushangszerekkel és mozgással. – A ritmusértékek önálló elhelyezése a négyes ütemben. – Ritmikai azonosságok és különbségek megállapítása. – A szinkópa ritmusképlet megismerése, érzékeltetése, jelölése. – Az önálló nyolcadhangnak és szünetjelének megismerése. – Kétszólamú ritmusgyakorlatok hangoztatása. 	<p>Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről.</p> <p>Daltanulás kézjelről és betűkottáról.</p> <p>Új ritmusmotívumok és dallamotívumok leírása.</p>

A TOVÁBBFEJLESZTÉS ALAPJAI 3. OSZTÁLY VÉGÉN

10 új dal közös éneklése emlékezetből tanult tempójelzések és dinamikai jelek alkalmazásával
Tudják tanítói segítséggel az új dallamhangokat megfigyelni és elhelyezni a vonalrendszerben (felső dó, alsó szó).

Ismerje a hangok nevét, betűjelét, kézjelét, egymáshoz viszonyított helyét a vonalrendszerben.

Tudjanak ismert dalhoz egyszerű dallamosztinátót hangoztatni.

Figyeljék meg a tanult magyar népdalok sorait: azonos ill. különböző sorok.

Figyeljék meg olvasógyakorlatokban, műzenei példákban rejlő variációkat.

Szerkesszenek önállóan egyszerű dallam- és ritmusvariációkat.

Tudjanak azonos dallamhoz különböző befejezést szerkeszteni.

Mutassák be ismert mondóka, vers szövegét különböző tempóban, dinamikával.

Ismerje fel az újonnan a megismert hangszereket, kórustípusokat hangzása alapján.

4. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Gyermek és népdalok: Hej, Jancsika, Csömödéri falu végén, Esik az eső, A juhásznak jól van dolga, Béreslegény, Láttál-e már valaha, Kősziklán felfutó, Nézd meg lányom, Ábécédé, Hej, Vargáné, Hej, tulipán, Este jó, szürkül bé, Szép szakmári lányok, Csütörtökön virradóra, De szeretnék hajnalcsillag, Ó, mely sok hal, Új a csizmám, Beültettem kiskertemet, Szánt a babám, Ennek a gazdának, Kivirágzott a diófa.</p> <p>Jeles napok dalai: Ó jöjj... Luca, Luca, Mennyből az angyal, Pásztorjáték, A hajnali harangszónak, Hipp-hopp farsang, Kice-kice villó, Ma van húsvét napja, Emlékezzünk Szent Balázusra, Szent Gergely doktornak</p> <p>Alkalmi dalok: Kossuth Lajos táborában, Huszárgyerek, Erkel Ferenc: Himnusz Más népek dalai. Műdalok. 25 népdal, műdal és gyermekdal közös éneklése és játéka (a helyi tantervben megjelölt törzsanyaggal).</p> <p>Népi gyermekjátékok: <i>Párválasztó-párcserélő:</i> Kősziklán felfutó, Láttál-e már valaha, <i>Vonulós, kapuzós:</i> Hej, tulipán, Kivirágzott a diófa, Beültettem kiskertemet, <i>Csúfoló:</i> Csömödéri faluvégén, Szép szakmári lányok, Csütörtökön virradóra, <i>Szerepjátzó:</i> Nézd meg lányom Kotyolás, Pásztorjáték, Új esztendő (köszöntő), Hipp, hopp, farsang Balázsolás, pünkösdi királynőjárás. Lakodalmas dalok:</p>	<p>A tanult dalok átélt, hangulatnak megfelelő éneklése. A hangszín és a hangerő szövegtartalomnak megfelelő megválasztása. A hangterjedelem növelése g–e” hangig. Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok. Az éneklési készség fejlesztése.</p> <p>A jeles napok szokásainak és dalainak megismerése, esetleges megjelenítése bábbal, mozgással, tánccal.</p> <p>Gyermek- és népdalok: A négy év során tanult dalok ismétlődő gyakorlása.</p> <p>Az elemi dramaturgiai szabályok szerint a szerepek megtartása.</p> <p>A hagyományos ünnepi alkalmakra színpadi bemutatás előkészítése. Felkészülés során hangszertanuló diákok bevonása.</p>

Kispiricsi falu végén, A karádi falu végén

Más népek dalai:

Egy kis malac, Jer, aranyszőrű kis báránykám, Erdő mélyén, odvas fában.

Műdalok:

Szőnyi: Sárga csikó

Várnai: Mozdonyocska

W.A. Mozart: Szánkózás

Karow: Óra-kánon

Gryllus: Ősz szele zümmög, Hova mész falavél,

Ismeretlen szerző: Zöld fű közt

Improvizáció

Dallammodellként a tanult ritmikai, dallami elemek, olvasógyakorlatok.

A tanult népdalok és más dallamok, zenehallgatási szemelvények.

Zenei hallás és kottaismeret

Dallami elemek:

– A dalok hangkészletének megállapítása.

– A pentaton és a hétfokú hangsor különbségének megfigyelése.

– Dalrészletek reprodukciója és elemzése, jellegzetes dallamfordulatok ismert dalokban.

– A dalok szerkezete, zenei kérdés-felelet megállapítása.

A pentatónia jelentése, fogalma, jellemző jegyei.

Ritmikai elemek:

– A többszólamú érzék fejlesztése a dalokhoz kapcsolódó ritmusosztinató kíséret és a ritmus segítségével.

– A háromnegyedes ütemmutató és ütemfajta, pontozott fél kotta és szünetjele, váltakozó ütem, nagy éles és nyújtott ritmus.

Megismert ritmikai, dallami elemek felhasználásával variációs készség fejlesztése.

A megismert ritmikai és dallami elemekkel variációkat készítése.

Ritmuskíséret rögtönözése ismert dallamhoz az újonnan tanult ritmusokkal.

A belépő új szolmizációs hangok kézjelének, betűjelének megismerése, azok elhelyezése relációkban, a vonalrendszerben.

A *fá* és a *ti* hang megfigyelése, tudatosítása, kézjele, helye a vonalrendszerben.

A hangközhallás megalapozása.

A pentatónia dallamhangjainak és dallamfordulatainak éneklése a tanult népdalok és a 333 olvasógyakorlat segítségével.

Hétfokú dallam éneklése kézjelről.

Szolmizált éneklés kottaképről tanári irányítással.

Öt és hétfokú olvasógyakorlatok.

A tanult ritmusképletek felismerése, olvasása kottaképről, leírása.

A hármas ütem, hangsúlyrend összehasonlítása a hármas és a kettes ütemben.

Nagy éles ritmus, nagy nyújtott ritmus felismerése.

A váltakozó ütem fogalma.

Kétszólamú ritmusgyakorlatok megalapozása.

Ritmusosztinató a dalok előadásakor.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Zenehallgatás Bárdos L.: Kossuth Lajos táborában, Liszt F.: Mazeppa (részlet), Saint-Saëns: Az állatok farsangja. Az elefánt, <i>Táncok a zenében:</i> J. Strauss: Kék Duna keringő (részlet), L. Delibes: Walzer, W. A. Mozart: Három német tánc. Utazás szánon, L. Boccherini: Menüett (részlet), L. Delibes: Mazurka (részlet) P. I. Csajkovszkij: Diótörő (részlet): Virágok keringője, I. Sztravinsky: Petruska (részlet), Kodály Z.: Hajnövesztő, Bartók B.: Jóságigéző, Afrikai varázsének (feldolgozás) <i>Karácsonyi dalok:</i> J. S. Bach–Gounod: Ave Maria, Kodály Z.: Karácsonyi pásztortánc, Áldott éj (Farkas F. feldolg.), Dicsőség, Pásztorok, pásztorok, Jingle Bells (Köcsky T. feldolg.), I. Berlin: Fehér karácsony (Köcsky T. feldolg.), Schóber T.–Szenci M. A.: Ünnepre jöttünk, M. P. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részlet: Séta-téma-zongora), Séta-téma (szimf. zenekar, Ravel hangszerelése), P. I. Csajkovszkij: Diótörő (részlet: Induló), T. Albinoni: Adagio (részlet), Kodály Z.: Hány János – daljáték: Intermezzo; I. kaland – Ó, mely sok hal; II. kaland – A bécsi harangjáték; III. kaland – A franciák indulója, Napoleon gyászindulója, Toborzótánc; IV. kaland – Ábécédé, Szegény vagyok, Felszántom a császár Kodály Z.: Gergely-járás, Rózsavölgyi M.: Verbunkos (részlet), Csárdás (részlet), Erkel F.–Kölcsey F.: Himnusz (szimf. zenekar, gyermekkar), (részlet) Kodály Z.: Villó,</p>	<p>Zenei karakterek megfigyelése közös szempontok szerint. A zeneművekben megszólaló ismert hangszerek megnevezése. A vegyes kar szólamainak felismerése és megnevezése. Tanult dalok felismerése vokális vagy hangszeres feldolgozásban. Zenei részletek szereplőinek felismerése, a karakterek megfigyelése. Emocionális érzékenység felkeltése. Hangszer felismerési gyakorlatok (a négy év alatt megismert hangszerek hangszínei). A hangszerismeret bővítése (klarinét, cselló). A kórustípusok ismeretének bővítése. Gyermekszínházi előadás megtekintése, beszélgetés a látottakról. A nép – és műzenékhez a nemzeti hagyományokhoz kapcsolódva ország-, hon- és népismeret, valamint közös európai kulturális értékek megismerése. Önálló kérdésfeltevés a ismeretlen zeneművek kapcsán.</p>

L. Daquin: A kakukk, G. Rossini: Tarantella (részlet), F. Chopin: Esz-dúr noktürn, C. Orff: Carmina Burana. In taberna (részlet) Kodály Z.: Pünkösdlő Délszláv, sváb, roma népzenei felvéte- lek	
---	--

A továbbfejlesztés követelményei 4. osztály végén:

Éneklés: Emlékezetből további 10 magyar népdal, műdal közös éneklése. A Himnusz éneklése pontos szöveggel. Iskolai ünnepélyek dalainak éneklése.

Improvizáció: Ritmussor szabad és adott szempontok szerinti rögtönzése (max. 8 ütem terjedelemben).

Zenehallgatás: A meghallgatott zenés mesék felidézés. Zene karakterdarabok szóbeli jellemzése.

Zenei hallás és kottaismeret:

Tudjon ismert dalokat tanári segédlettel szolmizálni. A tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről, hármás ütemben is. Tudjon dalrészleteket olvasni és kottába írni tanítói segítséggel.